

Türkiye Cümhuriyetile Amerika hükûmeti arasında aktolunan ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdiki hakkında 1/622 numaralı kanun lâyihası ve İktisat ve Hariciye Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Sayı: 6/1005

31 / III / 1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye Hükûmeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında münakit ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdiki hakkında Hariciye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30-3-1930 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe mazbatası ve muahede projesi ile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe mazbatası

Cümhuriyet Hükûmetile Amerika Müttehit Devletleri Hükûmetinin selahiyettar murahhasları arasında asılları türkçe ve ingilizce olarak tanzim ve Ankarada 1 teşrinievvel 1929 da imza edilmiş olan ticaret ve seyrisefain muahedenamesi merbut kanun lâyihasile Büyük Meclisin tetkik ve tasdikına arz ediliyor.

Beş maddeden ibaret olan bu muahedename, ahkâmı umumiye itibarile , diğer Devletlerle aktettiğimiz emsali muahedelerin aynı olup her hususta en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi esasına göre tanzim edilmiştir. Muahedenameye merbut ayrıca konsalidasyon listeleri yoktur.

Hükûmetiniz iki memleket arasındaki ticarî münasebetleri tanzim ve bunların inkişafını temin edecek ve binnetice mevcut dostluk rabitalarını da kuvvetlendirecek olan bu vesikayı tasvip nazarlarınıza arz etmekle mübahidir.

İktisat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat Encümeni

Karar № 13

Esas № 1/622

6-IV-1930

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri Hükûmeti arasında Ankarada

7 teşrinievvel 1929 da aktolunan ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdikı hakkındaki Kanun lâyihasile merbutu Heyeti Murahhasa Reisi ve Diyarbekir Meb'usu Zekâi Beyin huzurile tetkik ve müzakere edildi.

Beş maddeden ibaret olup umumî hükümleri itibarile diğer Devletlerle aktedilen emsaline muvafik ve en ziyade mazharı müsaade millet muamelesi esasına göre tanzim edilmiş olan bu muahedeneme ile Kanun lâyihası Encümenimizce aynen kabul edilmiştir.

Havalesi veçhile Hariciye Encümenine tevdi kılınmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

İk. En. Rs. Na.	M. M.	Kâtip	Âza	Âza	Âza	Âza
Mardin	Mardin	Zonguldak		Çorum	İstanbul	Ş. karahisar
Ali Rıza	Ali Rıza		M. Kâni	Ziya	Hüseyin	İsmail
Âza	Âza	Âza	Âza			
İstanbul	Denizli	Konya	Mardin			
A. Hamdi	Aslan	Hamdi	Nuri			

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Karar № 622

Esas №

7-IV-1930

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri Hükümeti arasında Ankarada 1 teşrinievvel 1929 tarihinde aktolunan ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdikı hakkındaki kanun lâyihasile merbutu, İktisat Encümeni mazbatası tetkik ve müzakere edildi:

Beş maddeden ibaret olup umumî hükümleri itibarile diğer Devletlerle aktedilen emsaline uygun ve en ziyade mazharı müsaade millet muamelesine göre tanzim edilmiş olan bu muahede ile kanun lâyihası Encümenimizce de muvafik görülerek aynen kabul edilmiş olduğundan Heyeti Umumiyenin tasdikına arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Hariciye En. Reisi	M. M.	Kâtip	Âza	Âza	Âza	Âza
Erzincan	Siirt	Edirne	İzmir	Diyaribekir	Bursa	Kocaeli
Saffet Ziya	Mahmut		M. Celâl	Zekâi	Münür	İ. Süreyya

Hükümetin teklifi

Türkiye Cümhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında mün'akit ticaret ve seyrisefain muahedenamesinin tasdikına mütedair kanun

Madde 1 — Türkiye Cümhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında 1929 senesi teşrinievvel ayının birinci günü Ankarada akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

30 - 3 - 1930

Bş. V.	Ad.	M. M. V.	Da.	Ha. V.
İsmet	M. Esat	M. Abdülhalik	Ş. Kaya	Dr. T. Rüştü
Ma. V.	Mf V.	Na. V.	İk. V.	S. İ. M. V.
Ş. Saracoğlu	Cemal Hüsnü	Recep	Şakir	Dr. Refik

Türkiye Cümhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında ticaret ve seyrisefain muahednamesi

Ticari münasebetlerini muhafaza ve tevsî etmek ve mütekabil ülkelerinde diğer tarafın ticaret ve seyrisefaine bahşedilecek muameleyi tayin eylemek arzusunda olan Türkiye Cümhuriyeti ve Amerika Müttehit Devletleri bir ticaret ve seyrisefain muahednamesi aktine karar veamışler ve bu maksatla;

Türkiye Cümhuriyeti Reisi Hazretleri:

Diyarbakir Meb'usu, Sabık Vekil, Büyük Elçi Zekâi Beyfendi ile Hariciye Vekâleti Müsteşarı Orta Elçi Menemenli Numan Beyfendi.

Amerika Müttehit Devletleri Reisi Hazretleri;

Türkiyede Büyük Elçi ve Fevkalâde Murahhas Joseph C. Grew yu murahhas tayin eylemişlerdir.

Mezkûr murahhaslar salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ edip bunları usulüne muvafık bularak atideki maddeleri kararlaştırmışlardır.

Madde I — Munzam resimler ve tezyit emsali dahil olmak üzere ithal ve ihrac resimlerine ve ticarete ait diğer resim ve mükellefiyetlere müteallik hususlar ile transit, antrepoya-konma ve gömrük muameleleri hususlarında ; kezalik, seyyar ticaret memurları numunelerine yapılacak muamelede, Türkiye, Amerika Müttahit Devletlerine ve mutasarrıfı buldukları memleketlere ve müstemlekelerine ve Amerika Müttehit Devletleri Türkiyeye, kayıtsız ve şartsız, en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi bahşederler.

Binabirin. menşei veya imal mahalli Türkiye olan herhangi mevaddın Amerika Müttahit Devletlerine, mutasarrıfı buldukları memleketlere veya müstemlekelerine, ithali veya oralarda sürümü, menşei veya imal mahalli her hangi diğer ecnebî memleket olan mümasil mevât üzerinden istifa edilen veya edilecek olan resimlerden daha ağırına veya başkasına tabi tutulmiyacaktır.

Aynile, menşei veya imal mahalli Amerika Müttahit Devletleri, mutasarrıfı buldukları memleketler veya müstemlekeleri olan her hangi mevaddın Türkiyeye ithali veya orada sürümü menşei veya imal mahalli herhangi diğer ecnebî memleket olan mümasil mevât üzerinden istifa edilen veya edilecek olan resimlerden daha ağırına veya başkasına tabi tutulmiyacaktır.

Kezalik Amerika Müttahit Devletlerinde, mutasarrıfı buldukları memleketlerde veya müstemlekelerinde yahut Türkiyede diğer tarafa veya bunun her hangi mutasarrıfı bulunduğu memleketlere veya müstemlekelerine gönderilecek olan herhangi mevaddın ihracı, mümessil mevaddın herhangi diğer ecnebî memlekete ihracı üzerinden istifa olunan resimlerden daha ağırına veya başkasına tabi tutulmiyacaktır.

Yüksek Âkit Taraflardan birinin herhangi diğer ecnebî memleketin tabii veya sınaî müstahsallarından lâalettayin bir maddeye bahşedebileceği herhangi bir menfaat, aynı zamanda ve mutlak tarzda, bubapta talep vaki olmaksızın ve ivazsız olarak, diğer Yüksek Tarafın tabii veya sınaî müstahsallarından aynı maddeye tatbik olunacaktır.

Bu maddenin ahkâmı:

a) Türkiyenin, 1923 senesinde eski Osmanlı imparatorluğundan ayrılmış olan memleketlere, gümrük tarifesi hususunda, bahşettiği veya ileride edeceği hususî menfaat ve müsaadelere, veya türk gümrük hududunun her iki tarafında eni on beş kilometroyu tecavüz etmeyen bir sahada münhasıran hudut ticaretine bahşedeceği muameleye;

b) Gümrük tarifesi hususunda, Amerika Müttahit Devletlerinin Küba (Cuba), veya Amerika Müttahit Devletlerinin her hangi mutasarrıfı buldukları memleketler veya müstemlekeleri, yahut Panama Kanalı mintakası ticaretine bahşettikleri veya ileride edecekleri muameleye, veya Amerika Müttehit Devletleri ile her hangi mutasarrıfı buldukları memleketler ve müstemlekeleri arasındaki, yahut bu memleketler veya müstemlekelerin kendi aralarındaki, veya bunlarla Panama kanalı mintakası arasındaki ticarete bahşedilmiş veya ileride edilecek olan muameleye şamil olmayacaktır.

Madde II — İthalât ve ihracat üzerindeki memnuiyet veya tahditler hususunda, iki Memlekette her biri, mezkûr memnuiyet ve tahditlere her müracaat edişinde, diğerk memleketin ticaretine, herhangi diğerk ecnebi memleket ticaretine bahşedeceği muamele kadar müsait bir muamele bahşeyecektir.

İndelhace ithal ve ihraç ruhsatnameleri itası halinde gerek emtiaya, gerek bunların kıymetinin takdirine ve miktarlarına müteallik hususlarda aynı muamele tatbik olunacaktır.

Madde III — a) Türk gemileri Amerika Müttahit Devletlerinde, Amerika müttahit Devletleri gemileri Türkiyede, aynıle millî gemilere yapılan muameleden müstefit olacaklardır.

b) Üçüncü Maddenin (a) fıkrasının hükmü aşağıdaki hususlara tatbik edilmez :

1 - Kabotaj ,ki Yüksek Âkit taraflardan her birinin ülkesinde meri veya meriyete girecek olan kanunlara tabidir.

2 - Millî ticaret gemilerine bahşedilmiş veya edilecek olan her türlü prim veya nakti muavenet şeklindeki teşvikler ;

3 - Yüksek Âkit Tarafların kara sularında sayt; Memleketlerin birinde veya diğerkinde millî sayt istihsalâtına bahşedilmiş veya edilebilecek olan hususî imtiyazlar ;

4 - Limanlara açık demirleme mahallerine ve sahillere müteallik bahrî hizmetlerin ifası ; kılavuzluk ve gemi çekme ; dalgıçlık ; bahrî yardım ve tahlisiye : bu ameliyelerin müteakabil karasularında ve Türkiye için Marmara denizinde , icra edilmesi takdirinde.

c) Yukarıdaki tadadın haricinde kalabilmiş olan diğerk istisnalar en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesine tabi tutulacaktır.

Madde IV — Bu muahedenamede hiç bir şey, Yüksek Âkit taraflardan her birinin insan hayvan veya nebat hayatını himayeye matuf sıhhi mahiyette memnuiyet veya takyitler vaz etmek, yahut inzibata veya vergilere müteallik kanunları tatbik için nizamnameler meriyete koymak hakkını tahdit edecek tarzda tefsir edilmeyecektir .

Madde V — Bu muahedename tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olduğu kadar az bir zaman zarfında Ankarada teati olunacaktır. Muahede name tasdiknamelerin teatisi anından itibaren meriyete girecek, ve üç sene müddetle meriyette kalacak, ve bu müddet geçtikten sonra ise, Yüksek âkit taraflardan biri muahedenameyi fesetmek niyetinde olduğunu diğerk tarafa tebliğ ettiği tarihten itibaren bir sene münkazi oluncaya kadar mer'î olacaktır. Şu kayıt ile ki bu muahedenamenin 3 üncü maddesinin (a) fıkrasında münderiç ve millî muameleye müteallik taahhütler âkit taraflardan her biri canibinden tasdiknamelerin teatisinden itibaren bir senenin inkizasından doksan gün evvel tahriren haber verilmek şartile, fesholunabilecek ve yüksek âkit taraflardan biri canibinden mezkûr millî muamele taahhütleriyle telifi kabil olmıyan bir kanun meriyete konduğu tarihten başlamak üzere altmış gün hitamında hükümden sakit olacaktır.

Yukarıdaki maddelerde vazolunan ahkâmı tasdik etmek üzere, âkit taraflar murahhasları bu muahedenameyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Ankarada 1 teşrinievvel 1929 da, türkçe ve ingilizce, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir; her ikisi aynı kıymeti haiz ve ihticaca salihdir.